

változnak azok feldolgozási módjától. Meg kellene vizsgálni szerzeményeinek továbbélését, azt, mekkora körzetben ismertek.

Nagy munkát végzett Kovács Ilo-
na. Jó lenne, ha példájára mások is
hasonló gyűjteménnyel gyarapítanák

a Hungarológiai Intézet adattárát,
mert akkor teljesebb képet kaphat-
nánk népi kultúráinkról, ami aztán elő-
segítené szellemi életünk jelenségei-
nek továbbgondolását.

A jegyzetek és az előszó Matije-
vics Lajos értő munkája.

BESZÉDES VALÉRIA

ADALÉK A KISEBBSÉGI MAGYAR SAJTÓ TÖRTÉNETÉHEZ

KEMÉNY G. GÁBOR: *Külföldi magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok címjegyzéke és adattára 1945—1970.*

1. Szocialista országok.

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 1974.

Értékes és hasznos sajtótörténeti munkát kaptunk nemrég Budapestről. Címe: *Külföldi magyar nyelvű hírlapok és folyóiratok címjegyzéke és adattára 1945—1970.* A 268 oldalas gyűjteményt a nálunk is ismert Kemény G. Gábor, az Országos Széchényi Könyvtár tudományos főmunkatársa állította össze. A neves irodalomtörténész Magyarországon és külföldön is mint a kisebbségi kérdés elmélyült tanulmányozóját és számos, e területtel foglalkozó, figyelemre méltó munka szerzőjét ismerik. Alkotó munkásságáért születésének hatvanadik évfordulója alkalmából az idén magas kitüntetésben részesült. Intézményeink meghívására hazánkban is járt és több irodalomtörténeti előadást tartott.

Egyéb tevékenysége mellett a sajtótörténet területén is jelentős munkát végez. Legújabb összeállítása a külföldi szocialista országokban 1945—1970 között megjelent magyar nyelvű lapok és folyóiratok adatait tartalmazza országok, helységek és lap-típusok szerint. Ezzel a módszerrel a címjegyzékek könnyebb áttekintésére és használhatóságára törekedett. Előszörban a világhírű Országos Szé-

chényi Könyvtár rendkívül értékes állományára és a lelkes segítő társak (köztük az újvidéki Pastyik László) kutatásainak eredményeire támaszkodott. Az előszóban rámutat arra is, hogy e kötetet csak „a feltárás gyakorlati céljait szolgáló segédmunkának” kell tekinteni, továbbá, hogy e jegyzék „nem regisztrálhatja az egyes hírlapok és folyóiratok életének minden változását”. A munka összeállításának pillanatában ugyanis nem állt elegendő adat a rendelkezésére. Éppen ezért sajtótörténeti munkáját egy új, „részletesebb és behatóbb feltárás kiindulópontjának” kell tekinteni.

A könyv a Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Romániában és Szovjetunióban a jelzett időszakban megjelent hírlapok és folyóiratok címeit tartalmazza, de a függelékben felsorolja az 1971-ben indult lapok adatait is. Az említett négy szocialista országban 25 év alatt összesen 403 magyar nyelvű lap és folyóirat jelent meg. Ha ezt a számot hozzáadjuk a nem szocialista országokban megjelent 984 publikáció címének számadataihoz, akkor kiderül, hogy Magyarországon kívül negyedszázad alatt összesen 1387 magyar nyelvű hírlap

és folyóirat jelent meg. A nem szocialista országok magyar nyelvű lapjait és folyóiratait a sorozat második kötete dolgozta fel az első kötethez hasonló módszerrel.

Az első kötet anyagát vizsgálva örömmel állapíthatjuk meg, hogy Jugoszlávia — a megjelent lapok és folyóiratok számát tekintve — a független felsorolt, 1971-ben megjelent további hat lappal és folyóirattal (Létünk, Üzenet, Forum Munkaközösségének Lapja, Fialatok Melléklete, Zitokombinat, Nyelvművelő) együtt 146 címszóval a lista élén áll. A második helyet elfoglaló Románia 143, Csehszlovákia 91, a Szovjetunió pedig 29 címmel szerepel.

Hazánkban 25 év alatt a legtöbb lap és folyóirat, szám szerint 52, Újvidéken jelent meg. Szabadka, a jugoszláviai magyar sajtó egykori fellegvára, „csak” 34, Belgrád 9, a két vidéki magyar központ, Topolya és Zenta 7—7, Ada és Zombor 3—3, Bece, Zrenjanin és Zágráb 2—2 lap, illetve folyóirat címével szerepel e munkában. Igen érdekes azonban, hogy az 1—1 címmel képviseltek között találunk olyan kis helységeket is, mint Felsőhegy, Hosszúfalu (Muravidék), Tornyoš, Vörösmart stb. Ugyancsak mint érdekességet említhetjük meg, hogy a felszabadulás után Fiumében a Rijeka-Kikötő című lap a szerbhorvát nyelv mellett magyar nyelven is megjelent.

Új, szocialista öngazgatású társadalmunk eleven szellemi életét, a tá-

jékoztatás iránti igényét jelzik a kötetben összegyűjtött címek mögött rejlő megannyi próbálkozások, megvalósulások, melyeket a regisztrált címek és a közölt számadatok inkább csak sejtetnek.

Dr. Kemény G. Gábor szóban forgó munkáját vizsgálva akaratlanul felmerül az emberben a kérdés: miért halogatjuk hazánkban, illetve szűkebb pátriánkban, Vajdaságban egy átfogó, minden nemzet és nemzetiség nyelvén megjelent újságok és folyóiratok egyetemes bibliográfiájának összeállítását? Pedig az itt élő népek életének, kultúrájának, a társadalmi fejlődésért vívott harcának valóságos kincsesárát őrzik a sok-sok évtizeden át megjelent lapok, folyóiratok. A nemrég kiadott szabadkai sajtótörténet — Kolozsi Tibor eddig eléggé nem értékelt munkája — bizonyos tekintetben útmutatásnak is tekinthető ezen a téren. Milyen hasznos lehetne egy olyan mű, amely egész Vajdaság sajtóját feldolgozná! Ez a munka természetesen sok időt és anyagi kiadást követelne, olyan feladatot jelentene, amelyet egy ember, de még egyetlen intézmény sem végezhetne el egyedül. Csakis társadalmi összefogással lehetne elkészíteni.

Visszatérve Kemény G. Gábor összeállítására, ismételten azt kell mondanunk: bárcsak asztalunkon láthatnánk már a vajdasági sajtótermékek egyetemes címjegyzékét és adattárát! Hiszen sokban megkönnyítené a kutatók és történészek munkáját.

BRINDZA KÁROLY

AZ ÉLET NAPSUGARAS SZIGETE

MIŠKO KRANJEC: *Mese a jó emberekről.*

Európa Könyvkiadó, Budapest, 1974.

„Az életről nem romantikus, szentimentális, sokkal inkább naturalista képet fest” — írja Miško Kranjecről Stanko Janez *A szlovén irodalom kis-tükre című* antológiában. Ha azonban

az olvasó letette a *Mese a jó emberekről* című regényét, úgy érzi, hogy a fenti értékelésnek pontosan az el-
lentétével találkozott. Mert semmi